

## SELETUSKIRI

### Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Erakorraline toetus põllumajandustootjatele ebasoodsatest ilmastikutingimustest põhjustatud majandusliku kahju hüvitamiseks 2025. aastal“ eelnõu juurde

#### 1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Erakorraline toetus põllumajandustootjatele ebasoodsatest ilmastikutingimustest põhjustatud majandusliku kahju hüvitamiseks 2025. aastal“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 7 lõike 2 ja § 89 lõike 1 ning komisjoni rakendusmääruse (EL) 2024/2675<sup>1</sup> artikli 1 alusel.

Eesti piirkondi tabasid 2023. a lõpul ja 2024. aastal ebasoodsad ilmastikutingimused, mis mõjutasid negatiivselt taimekasvatust ja seeläbi põllumajandusettevõtjate konkurentsivõimet. Miinuskraadidele ja külmalainele, mis tõi 2023. aasta detsembris ja 2024. aasta jaanuaris kaasa rekordmadalad temperatuurid, järgnesid alates 2024. aasta märtsist tavatult kõrged temperatuurid, mis põhjustasid põua. Seejärel langes temperatuur, mis tõi kaasa öökülma. Mai ja juuni alguses lisandusid rahehood. Juulis ja augusti alguses oli enneolematu ulatusega tugevad vihmajärgid, mis põhjustasid üleujutusi põldudel. Need muutlikud erakorralised ilmastikutingimused mõjutasid põllumajanduskultuuride, eelkõige kartuli, rapsi, rüpsi ning puu- ja köögivilja ning marjade tootmist.

Tulenevalt eelkirjeldatust taotles Eesti Euroopa Komisjonilt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013<sup>2</sup> alusel erakorralist toetust.

Komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2024/2675, mis avaldati 10. oktoobril 2024. a, tehti Bulgaariale, Saksamaale, Eestile, Itaaliale ja Rumeeniale kättesaadavaks Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) toetus kogusummas 119 700 000 eurot erakorraliseks toetuseks põllumajandustootjatele. Igal riigil on võimalik täiendavalt lisada kuni 200% EL-i toetuse summale.

Toetuse eesmärk on hüvitada ebasoodsatest ilmastikutingimustest mõjutatud piirkondades nende riikide põllumajandustootjate elujõulisust ohustav majanduslik kahju kõige enam mõjutatud sektorites. Eestile on ette nähtud 3 300 000 eurot. Liikmesriikidele on jäetud paindlikkus erakorralist toetust saavate põllumajandussektorite valikul, toetussumma jagamisel sektorite vahel ning toetuse andmise kriteeriumite sätestamisel. Toetuse andmisel peab liikmesriik tagama, et toetuse kriteeriumid oleksid objektiivsed ja mittediskrimineerivad ning need võtaksid arvesse kannatada saanud põllumajandustootjate majanduslikku kahju, samuti seda, et toetuse alusel tehtavad maksed/toetuse andmine ei põhjusta turu- ega konkurentsimoonusi. Toetuse lõplik saaja peab olema põllumajandustootja.

Vastavalt komisjoni rakendusmäärusele (EL) 2024/2675 esitas Eesti 2024. aasta 31. detsembriks teavituse, mis sisaldas:

- võetavate meetmete kirjeldust;

<sup>1</sup> Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2024/2675, millega nähakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1308/2013 ette erakorraline rahaline toetus ebasoodsatest ilmastikutingimustest mõjutatud põllumajandussektoritele Bulgaarias, Saksamaal, Eestis, Itaalias ja Rumeenias (ELT L, 2024/2675, 10.10.2024).

<sup>2</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854).

- kriteeriume, mille alusel määrati kindlaks toetuse andmise meetodid ja põhjendused toetuse jaotamiseks põllumajandustootjate vahel;
- meetmete kavandatud mõju majandusliku kahju hüvitamisel põllumajandustootjatele;
- meetmete soovitud mõju saavutamise kontrollimiseks võetavaid meetmeid;
- konkurentsimoonutuste ja ülemäärase hüvitamise vältimiseks võetavaid meetmeid;
- liidu kulutuste maksete prognoosi kuude kaupa kuni 30. aprillini 2025. aastal;
- siseriikliku toetuse täiendavat määra;
- põllumajandustootjate toetuskõlblikkuse kontrollimiseks ja liidu finantshuvide kaitsmiseks võetud meetmeid.

EL-i eelarvest makstavad toetussummad peavad olema välja makstud hiljemalt 30. aprilliks 2025 ja riigi eelarvest makstavad toetussummad hiljemalt 31. juuliks 2025. Hiljemalt 31. oktoobriks 2025. edastavad liikmesriigid komisjonile andmed tegelikult välja makstud toetussummade (EL-i toetus ja täiendav siseriiklik toetus eraldi), toetuse saajate arvu ja liigi kohta, samuti hinnangu meetmete rakendamise tõhususe kohta.

Põllumajandustootjate elujõulisust ja majanduslikku jätkusuutlikkust mõjutab nii toodetud toodangu kogus kui selle eest saadav hind. 2024. aasta taimekasvatushooaeg on olnud ilmastikutingimuste poolest keeruline ning juba eelnevalt oli Eesti põllumajandussektor raskustes (2023. a ettevõtjatulu -85 mln eurot, taimekasvatustoodangu väärtuse vähenemine 36% võrreldes 2022. aastaga). 2024. aastal kahjustasid põllukultuure talvised ja kevadised külmad, kevad oli kuiv, suve teisel poolel, kui algas saagikoristus, saabusid tugevad sademed. Talve- ja kevadkülmade tõttu külvati talirapse ümber 25-30% ja taliteraviljasid 6-10%. Enim sai kahjustada Lääne-Eesti, kus ümberkülve tehti hinnanguliselt 40-45% ja Lõuna-Eestis 15-20%. Enim ümberkülve tehti talirapsil ja taimed, mis jäeti kasvama, olid samuti mõjutatud erinevatest ilmastikutingimustest (nt põud kevadel) ning erakordselt suurtest putukakahjustustest. Statistikaameti esialgsetel andmetel on 2024. aasta talirapsi kasvupind 2023. aastaga võrreldes vähenenud 32% ning suvirapsi kasvupind suurenenud 103%. 2023. aastal oli talirapsi osakaal rapsi kasvupinnast 92%.

Puuvilja ja marjakasvatussektorile on 2024. aasta juba teine järjestikune aasta kui ulatuslik külm kahjustas saaki. Esialgsel hinnangul kahjustas 2024. aastal pakaseline talv vaarikaistandikke (kuni 90%) ning mai alguse öökülm õitsemisfaasis olnud viljapuid (peamiselt luuviljalised kultuurid, õnapuud) ja marjakultuure (nt must sõstar) peamiselt Kesk- ja Kagu-Eestis. Maasikasaaki kahjustasid erinevad ebasoodsad ilmastikutingimused, eelkõige aga maikuu kõrged temperatuurid, mille tõttu paljud sordid nakatusid maasika-antraknoosi, mille tõttu kõrge õhuniiskuse ja temperatuuri juures (+20 °C) taim närtsib ja mõne päevaga hävib. Eriti tugevad hoovihmad juulis ja augustis kahjustasid kõiki avamaakultuure, kuna kohati jäid põllud vee alla. Samuti oli taimekahjustajate (taimehaigused ja -kahjurid) levik sooja ja sademete rohke ilma tõttu erakordselt laialdane. Ilmastikukahjud on jaotunud piirkondade lõikes väga ebaühtlaselt, liigniiskusest tulenevalt võib olla saagikadu kuni 100%. Avamaaköögiviljadest on kohati ikaldunud kapsa-, porgandi- ja avamaakurgisaak. Ebasoodsatest ilmastikutingimustest põhjustatud kahju ulatus aiandussektoris selgub 2025. aasta veebruaris kui avaldatakse 2024. aasta esialgsed saagiandmed.

2024. aasta talvekahjustused, kevadine öökülm, kevad-suvine põud ja suvised liigsademed mõjutasid negatiivselt talirapsi- ja talirüpsi-, avamaaköögivilja-, kartuli- ja puuvilja- ning marjatoodangu mahtu. Statistikaameti 30. septembril 2024. aastal avaldatud saagiprognoside kohaselt kujuneb 2024. aasta rapsi ja rüpsi saagiks kokku 84 694 tonni ning keskmiseks saagikuseks kujuneb 1407 kg/ha, võrreldes 2023 aastaga on vähenemised vastavalt 39% (-56% viie aasta keskmisest) ja 22% (-44% viie aasta keskmisest). Rapsi ja rüpsi kasvupind on nii aastases võrdluses kui ka viie aasta keskmisena vähenenud 21%. Puuvilja- ja marjakasvatussektoris on see teine järjestikune aasta kui öökülm kahjustas saaki. Puuvilja- ja marjakultuuride 2023. aasta saak kujunes -71% (-62% viie aasta keskmisest) ja saagikus -69% (-

54% viie aasta keskmisest) väiksemaks võrreldes 2022. aasta andmetega. Sellised arengud seadsid ohtu nimetatud sektorite elujõulisuse.

Aitamaks lahendada põllumajandustootjate elujõulisust mõjutavaid ebasoodsatest ilmastikutingimustest põhjustatud probleeme ja ennetada tootmise olukorra kiiret halvenemist rapsi ja rüpsikasvatuses, avamaaköögivilja-, kartuli- ning puuvilja- ja marjakasvatuses, makstakse neis sektorites 2025. aastal toetust hüvitamiseks saagi olulisest langusest tulenevat tulu langust. Ülemäärase hüvitamise vältimiseks võetakse arvesse toetusi, mida on 2024. aastal antud muude riiklike või EL-i õigusaktide alusel selleks, et reageerida asjaomasele majanduslikule kahjule. 2024. aasta talvekahjustustes, põuast, liigsademetest ja öökülmadest tingitud kahju hüvitamiseks ei ole 2024. aastal toetusi makstud.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostasid Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna nõunikud Erkki Miller (5692 1173, [erkki.miller@agri.ee](mailto:erkki.miller@agri.ee)) ja Kadri Rand (625 6143, [kadri.rand@agri.ee](mailto:kadri.rand@agri.ee)), sama osakonna peaspetsialist Renata Tsaturjan (625 6507 [renata.tsaturjan@agri.ee](mailto:renata.tsaturjan@agri.ee)), strateegia- ja finantsosakonna peaspetsialist Marje Ree (625 6127, [marje.ree@agri.ee](mailto:marje.ree@agri.ee)). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (5669 1973, [jaana.lepik@agri.ee](mailto:jaana.lepik@agri.ee)). Keeleliselt toimetas eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal ([leeni.kohal@agri.ee](mailto:leeni.kohal@agri.ee)).

## 2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

**Eelnõu §-s 1** kehtestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse ebasoodsatest ilmastikutingimustest põhjustatud majandusliku kahju osaliseks hüvitamiseks erakorralise toetuse (edaspidi ka *toetus*) andmise tingimused ja kord.

**Eelnõu §-s 2** sätestatakse toetuse andmise tingimused.

**Eelnõu § 2 lõike 1** kohaselt antakse 2025. aastal erakorralist toetust komisjoni rakendusmääruse (EL) 2024/2675 tingimuste kohaselt ebasoodsatest ilmastikutingimustest põhjustatud põllumajandustootjate elujõulisust ohustava majandusliku kahju osaliseks hüvitamiseks põllumajanduslikus tegevusvaldkonnas, kus põllumajandustootjate elujõulisust ohustava majandusliku kahju mõju on suurem.

**Eelnõu § 2 lõikes 2** loetletakse põllumajanduslikud tegevusvaldkonnad, mille puhul ebasoodsatest ilmastikutingimustest põhjustatud põllumajandustootjate elujõulisust ohustava majandusliku kahju osaliseks hüvitamiseks toetust antakse.

Võttes arvesse komisjoni rakendusmäärusest (EL) 2024/2675 tulenevaid erakorralise toetuse andmise tingimusi, talve- ja öökülmadest, põuast ning liigsademetest tingitud kahjude ulatust erinevatele põllumajandussektori ettevõtjatele ning EL-i eelarvest Eestile eraldatud summat, antakse erakorralist toetust järgmistes põllumajanduslikes tegevusvaldkondades: puuvilja- ja marjakasvatus, õunakasvatus, avamaaköögiviljakasvatus, kartulikasvatus ning rapsi- ja rüpsikasvatus.

Maaelu Teadmiskeskuse (edaspidi *METK*) agrometeoroloogiliste vaatluste ja Keskkonnaagentuuri andmetel mõjutas taimede talvitumist sel talvel nii külm, vesi kui jää. 2023. aasta detsembri lõpus ja selle aasta jaanuari alguses toimunud järsk temperatuurilangus Eestis põhjustas taliviljadele külmakahjustusi, kuna lumekiht oli kohati väga õhuke või olematu. Eesti idapoolsem osa oli kaetud küllalt korraliku lumikattega, lääne pool oli lund vähem ja taliviljade kahjustumine suur, eriti kohtades, kus tugev tuul põllud kohati paljaks pühkis. Maapind oli terve veebruarikuu jooksul külmunud ja sulas esialgu vaid pinnalt. See tõi põldudel kaasa olukorra, kus tasasemad/madalamad põllud olid kaetud vaheldumisi vee või jääga - vesi ei saanud külmunud mulla tõttu piisavalt pinnasesse imbuda ja külmus-sulas temperatuuri vaheldudes üha uuesti. 7-9.

mail esinesid Eestis öökülmad (kuni  $-6,5^{\circ}\text{C}$ ), kõige madalamale langesid temperatuurid ööl vastu 9. maid. Keskkonnaagentuuri andmetel suur osa mandrist oli kaetud miinuskraadidega. Põllukultuuridest sai kahjustada eelkõige taliraps, suuremad kahjustused olid Lõuna-Eestis, kus taimede kasvufaas oli eespool. Aianduskultuuridest said kahjustada õitsemisfaasis olnud viljapuud ja marjapõõsad, peamiselt Lõuna- ja Kagu-Eestis. Mais oli päikesepaistelisi tunde keskmiselt 37% rohkem ja sademeid umbes 71% vähem kui mitme aasta keskmine. Maikuu keskmine temperatuur oli  $13,7^{\circ}\text{C}$ , mis on  $3,2^{\circ}\text{C}$  normist kõrgem (pikaajaline keskmine  $10,5^{\circ}\text{C}$ ). Keskmine sajuhulk oli 12 mm, mis on 29% normist (pikaajaline keskmine 42 mm) ja põhjustas põua.

Keerulised ilmastikutingimused jätkusid ka suve teises pooles. Eesti keskmine sajuhulk juulis oli 109 mm, mis on 163% normist (paljuaastane keskmine 67 mm). Juuli maksimaalseks ööpäevaseks sademete hulgaks mõõdeti Võrus 91 mm (29. juuli), aga ka mitmel pool mujal tuli samal päeval korraga maha suur hulk sademeid. Juuli lõpu ja augusti alguse suured sademed põhjustasid üleujutusi ja põllukultuuride lamandumist. Paljud põllud Lõuna-Eestis olid vee all, põhjustades saagikadusid, kvaliteediprobleeme ning hallitusseente ja fusarioosi levikut. Vee alla jäänud põldudel kartuli- ja köögiviljasaak ikaldus. Sadude tõttu olid põllud pehmed ja kombainid ning põllutöomasinad ei pääsenud põllule. Kohati on talinisu peas, raps kõdras ja hernes kaunas kasvama läinud.

Põllumajanduslikes tegevusvaldkondades tekkinud kahju hindamisel on võetud aluseks FADN standardtulemused<sup>3</sup>, hinnaindeksite muutused, aastate 2019–2023 keskmised maasika ja vaarika saagikused, põllumeeste ühistu Kevili hinnanguid teravilja ning rapsi ja rüpsi külmakahjude kohta, Statistikaameti 2024. aasta põllukultuuride saagiprognosid, Eesti Maaülikooli Põllumajandus- ja keskkonnainstituudi (edaspidi EMÜ) teadurite hinnangud külmakahjustuste ulatuse ja maasika-antraknoosi ulatusliku leviku kohta, METK-i hinnang kahjustada saanud piirkondade kohta ning MTÜ Eesti Aiandusliidult saadud info liigsademetega tõttu hävinud kasvupindade kohta.

Puuvilja- ja marjakasvatustes said EMÜ teadlaste ja sektori esindusorganisatsiooni hinnangul suurimat kahju vaarikakasvatajad, kus külmakahjustused vähendasid saaki kuni 90% ning luuviljaliste puuviljade-, õuna- ja pirni-, maasika- ja sõstrakasvatajad peamiselt Lõuna- ja Kagu-Eestis, kus taimed olid mai alguses jõudnud arengus õitsemisfaasi. EMÜ teadurite hinnangul oli saagikadu maasikal antraknoosi kahjustuse tõttu 30-70%.

Suvised tugevad hoovihmad kahjustasid kõiki avamaakultuure, kuna kohati jäid põllud vee alla. Liigniiskusest tulenevalt võis saak hävida täielikult. Võttes aluseks FADN 2023. aasta standardtulemused ja hinnaindekseid rakendades ning arvestades, et osaliselt kompenseerib tulu vähenemise puu- ja köögivilja (edaspidi PKV) ja põhisissetuleku (edaspidi PST) otsetoetus, siis tulu väheneb keskmiselt 7594 €/ha. MTÜ Eesti Aiandusliidu hinnangul hävis köögivilja saak ~102 hektaril.

Köögiviljapõldudel, kus osaliselt oli võimalik saak koristada, oli liigniiskusest tulenevalt saagikadu suur ja toodangu kvaliteet langenud. Võttes aluseks FADN standardtulemused ja hinnaindekseid rakendades, eeldusel, et saak väheneb kuni 20% (arvestades maha omavastutuse määra), on tulu puudujääk keskmiselt 646 €/ha.

Tugevad hoovihmad ujutasid üle ka kartulipõlde, mille tulemusel saak hävis osaliselt või täielikult. Võttes arvesse Statistikaameti poolt avaldatud esialgseid kartuli saagiandmeid, siis 100% hävinud pindadel oli tulu vähenemine (arvestades maha PST toetuse ja 20% omavastutuse) hektari kohta esialgsel hinnangul 5760 €. MTÜ Eesti Aiandusliidu hinnangul hävis üleujutuse tagajärjel kartuli saak ~60 hektaril.

Liigniiskusest tulenevalt lisandusid kartulikasvatustes täiendavad kulud sorteerimisele ja säilitamiseks ettevalmistamisele. Tuginedes Statistikaameti avaldatud esialgsetele

<sup>3</sup> <https://fadn.agri.ee/standardtulemused/>

saagiandmetele ja võttes aluseks FADN 2023. aasta standardtulemused ning hinnaindekseid rakendades on 2024. aastal on tulu puudujääk (arvestades maha PST toetuse ja omavastutuse määra 20%) 153 €/ha.

Puuvilja- ja marjakasvatustes kannatasid sektori esindusorganisatsiooni ja EMÜ teadlaste hinnangul suurimat kahju vaarikakasvatavad, kus külmakahjustused vähendasid saagikust kuni 90%. Vaarika hinnatõus ei kompenseerinud vähenenud saagikusest saamata jäänud tulu. Eeldades saagikuse langust 2024. aastal võrdluses 5. aasta keskmisega 90% ning arvestades maha PST ja PKV toetuse ja tootja omavastutuse 20% ulatuses, väheneb tulu hektari kohta keskmiselt 5300 €/ha.

Õitsemise ajal said külmakahjustusi ka varajased sõstra-, luuviljaliste-, pirni- ja õunasordid. Võttes aluseks FADN standardtulemused ja hinnaindekseid rakendades eeldusel, et saak vähenes kuni 50% on tulu puudujääk keskmiselt 836 €/ha. Toodangu hinnad ei toetanud tulupuudujäägi vähenemist, kuna Statistikaameti hinnaindeksi alusel oli värske puuvilja hind 2024. aasta III kvartalis 2% madalam võrreldes 2023. aasta sama ajaga.

Maasikakasvatustes on esindusorganisatsioon hinnanud sõltuvalt sordist saagikuse kadu 30-70%, mis tuleneb seenhaiguse antraknoosi suurest levikust. Võttes arvesse viimase viie aasta keskmist (välja jäetud madalaim ja kõrgeim) saagikust, toodete hindu, arvestades maha PST ja PKV toetuse ja omavastutuse määra (20%), väheneb tulu hektari kohta keskmiselt 564 €.

Rapsi saagikus oli 2024. aastal Statistikaameti esialgsetel andmetel 47% madalam viimase viie aasta keskmisest (välja jäetud madalaim ja kõrgeim). Võttes aluseks kattetulu<sup>4</sup> arvutused ja hinnaindekseid rakendades, siis kujuneb 2024. aastal tulu puudujäägiks hektari kohta (arvestades maha PST toetuse ja 20% omavastutust) keskmiselt 530 eurot.

**Eelnõu § 2 lõikes 3** nimetatakse põllumajanduskultuurid, mis said ebasoodsate ilmastikutingimuste tõttu majanduslikku kahju ning sätestatakse erakorralise toetuse andmine kasvupinna alusel.

**Eelnõu § 2 lõike 4** kohaselt võib põllumajandustootja, kes on tegev rohkem kui ühes põllumajanduslikus tegevusvaldkonnas, mille puhul põllumajandustootjate elujõulisust ohustava majandusliku kahju osaliseks hüvitamiseks toetust antakse, saada toetust kõikide nende tegevusvaldkondade kohta. Näiteks kui põllumajandustootja tegeleb avamaaköögivilja- ja kartulikasvatusega, siis nõuete täitmisel antakse talle toetust nii avamaaköögivilja kui kartuli eest.

**Eelnõu §-s 3** sätestatakse nõuded taotlejale.

**Eelnõu § 3** kehtestatakse, et toetust antakse füüsilisest isikust ettevõtjale (edaspidi *FIE*) või juriidilisele isikule, kes tegeleb EL-i toimimise lepingu I lisaga hõlmatud põllumajandustoodete, välja arvatud kalandus- ja vesiviljelustoodete, tootmisega tegelevas valdkonnas. Ehk teisisõnu toetust antakse isikule, kes ka erakorralise toetuse taotlemise ajal jätkab registri andmetel tegevust põllumajandustoodete tootmise alal.

Punktides 1–10 täpsustatakse põllumajanduslike tegevusvaldkonnapõhiseid kriteeriume taotlejale. Paragrahvist 2 tulenevalt on toetatavateks valdkondadeks avamaaköögiviljade, puuviljade, marjade, õunte, vaarikate, maasikate, kartuli, rapsi ja rüpsi kasvatamine. Tegevusvaldkonnapõhiste kriteeriumite kehtestamisel on silmas peetud asjaolu, et ebasoodsatest ilmastikutingimustest tekkinud majanduslik kahju puudutab ennekõike oma toodetud toodangut turustavaid ettevõtjaid ning seega peaks toetus olema suunatud neile. Seetõttu seatakse valdkondade põhiselt hektarite arvu osas miinimumid (hävinud avamaaköögivilja või kartuli kasvupinna puhul 1 ha ning ülejäänud 0,5 ha), millest vähemal arvul hektaritel puu- ja köögiviljade, sõstarde, õunte, maasikate, vaarikate ning kartuli kasvatamist loetakse kas täielikult või valdavalt osas vaid oma majapidamise tarbeks kasvatamiseks ning sellistele kultuuride

<sup>4</sup> <https://metk.agri.ee/kattetulu#kattetulu-arvestused>

kasvatajatele toetuse andmine poleks õigustatud. Erand on tehtud rapsi ja rüpsi osas, mille puhul on miinimum hektarite arvuks sätestatud 340 ning seda on täpsemalt selgitatud seletuskirja eelnõu § 3 lõike 1 punkti 10 juures.

Käesoleva määruse alusel antava erakorralise toetuse puhul võetakse aluseks Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris olevad andmed, et vähendada taotluste menetlemiseks ja kontrollimiseks kuluvat aega ja tagada kogu erakorralise toetuse jõudmine taotlejateni EL-i eelarve reegleid arvesse võttes hiljemalt 2025. aasta aprilli lõpuks. Kasvupindade määratlemiseks eeltäidetud vormil saab kasutada eelkõige 2024. a põhisissetulekutoetuse või 2024. a puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetuse menetlemise andmeid.

**Eelnõu § 3 lõike 1 punkti 1** kohaselt antakse toetust taotlejale, kes kasvatas 2024. aastal luuviljalisi puuvilju, pirne või sõstraid (punast, musta ja valget sõstart) või kõiki kokku vähemalt 0,5 hektaril Põlva, Tartu, Valga, Viljandi või Võru maakonnas. Puuviljade ja marjade puhul lähtuti samuti asjaolust, et öökülma ajal 8.-9. mail 2024. aastal olid viljapuud ja marjapõõsad jõudnud arengus õitsemisfaasi peamiselt Põlva, Tartu, Valga, Viljandi või Võru maakonnas, kus vegetatsiooniperioodi algus võrreldes kogu Eestiga on varasem, mistõttu põhjustas öökülm nendes maakondades ulatuslikku saagikadu. Näiteks alustasid luuviljalised õitsemist Lõuna-Eestis mai esimestel päevadel (1.-4. mai) ning massiline õitsemine jäi vahemikku 5.-12. mai. Toetuse maksmisel võetakse aluseks 2024. aasta pinnad. Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri andmetel oli 2024. aastal FIE-sid ja juriidilisi isikuid, kelle kasutuses on vähemalt 0,5 ha luuviljaliste puuvilja-, pirni- ja sõstraistandikke Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakonnas kokku 101 isikut, kellel kokku 378,10 hektarit.

**Punkti 3** kohaselt antakse toetust taotlejale, kes kasvatas 2024. aastal õunu kokku vähemalt 0,5 hektaril Põlva, Tartu-, Valga või Võru maakonnas. Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri andmetel oli 2024. aastal FIE-sid ja juriidilisi isikuid, kelle kasutuses on vähemalt 0,5 ha õunaistandikke Põlva, Tartu, Valga ja Võru maakonnas kokku 55 isikut, kellel kokku 253,13 hektarit.

**Punkti 2 ja 4** kohaselt antakse toetust taotlejale, kes kasvatas 2024. aastal õunu, pirne, luuviljalisi puuvilju või sõstraid (punast, musta ja valget sõstart) või kõiki kokku vähemalt 0,5 hektaril väljaspool kui punktis 1 ja 3 nimetud maakonnas tingimusel, et ta tõendab öökülma tõttu kahju saamist.

**Punkti 5** kohaselt antakse toetust taotlejale, kes kasvatas 2024. aastal maasikaid kokku vähemalt 0,5 hektaril ja said ebasoodsate ilmastikutingimuste tõttu majanduslikku kahju. Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri andmetel oli 2024. aastal FIE-sid ja juriidilisi isikuid, kelle kasutuses on vähemalt 0,5 ha maasikaistandikke kokku 114 isikut, kellel kokku 457,46 hektarit.

**Punkti 6 kohaselt** antakse toetust taotlejale, kes kasvatas 2023. ja 2024. aastal samal kasvupinnal vaarikaid kokku vähemalt 0,5 hektaril ja sai 2024. aasta talvekahjustuste tõttu majanduslikku kahju. Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri andmetel oli 2024. aastal FIE-sid ja juriidilisi isikuid, kelle kasutuses on vähemalt 0,5 hektarit vaarikaistandikke kokku 69 isikut, kellel kokku 68,37 hektarit.

**Punkti 7** kohaselt antakse toetust taotlejale, kes kasvatas 2024. aastal avamaaköögivilja kokku vähemalt 0,5 hektaril ja sai ebasoodsate ilmastikutingimuste tõttu kahju. Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri andmetel oli 2024. aastal FIE-sid ja juriidilisi isikuid, kelle kasutuses on vähemalt 0,5 hektarit avamaaköögivilja pinda kokku 169 isikut, kokku 1028,73 hektarit.

**Punkti 8** kohaselt antakse toetust taotlejale, kes kasvatas 2024. aastal avamaaköögivilja kokku vähemalt ühel hektaril või kartulit kokku vähemalt ühel hektaril ja mille saak liigsademetega tõttu

osaliselt või täielikult hävis. Sademetest tingitud liigniiskuse tõttu jäi osa või kogu põld, olenevalt põllu reljeefist, mulla lõimisest ja niiskusrežiimist, vee alla ja saak seal hävis. Mistõttu makstakse toetust liigniiskuse tõttu hävinud kasvupinna alusel. MTÜ Eesti Aiandusliidu andmetel on liigsademe tõttu hävinud avamaaköögiviljade ja kartuli pind vastavalt ~ 102 ja ~ 60 hektarit.

**Punkti 9** kohaselt antakse toetust taotlejale, kes kasvatas 2024. aastal kartulit kokku vähemalt 0,5 hektaril. Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri andmetel oli 2024. aastal FIE-sid ja juriidilisi isikuid, kelle kasutuses on vähemalt 0,5 hektarit kartulit kokku 265 isikut, kokku 2614,81 hektarit.

**Punkti 10** kohaselt antakse toetust taotlejale, kes kasvatas 2024. aastal rapsi või rüpsi või mõlemaid kokku vähemalt 340 hektaril. Hinnanguliselt kujuneb rapsi- ja rüpsikasvatajate 2024. aasta tulupuudujäägiks ca 33 mln €. Euroopa Komisjoni eraldatud erakorralise toetuse suurus Eestile on aga 3,3 mln €, millest ligikaudu ühe mln euroga toetame rapsi- ja rüpsikasvatajaid. Kui see summa jagada kogu toetusõigusliku rapsi ja rüpsi kasvupinnaga, kujuneks hektari ühikumääraks vaid 17 eurot, samas kui sektori tulupuudujääk on 530 €/ha. Euroopa parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/3242<sup>5</sup> alusel on Eestil kavas muuhulgas toetada rapsi- ja rüpsikasvatajaid. Nimetatud määruse kohaselt toetuse maksimumsumma ei tohi ületada 42 000 eurot toetusesaaja kohta. Eestis on aga mitmeid suuri rapsi- ja rüpsikasvatajaid, kelle toetuse summa ületaks 42 000 eurot. Ebasoodsatest ilmastikutingimustest tulenevat majanduslikku kahju said Eestis aga kõik rapsi- ja rüpsikasvatajaid, olenemata ettevõtte suurusest. Seepärast kasutatakse komisjoni rakendusmäärusest (EL) 2024/2675 eraldatud vahendeid pigem suuremate rapsi- ja rüpsikasvatajate abistamiseks, kelle toetus toetusesaaja kohta ületab 42 000 eurot. Hinnanguliselt kujuneb toetuse ühikumääraks 126 €/ha. PRIA andmetel oli 2024. aastal FIE-sid ja juriidilisi isikuid, kes kasvatasid rapsi või rüpsi või mõlemaid kokku vähemalt 340 hektaril 16 isikut, kellel kokku 8299 ha (13% kogu rapsi ja rüpsi toetusõiguslikust kasvupinnast).

**Eelnõu § 3 lõikes 2** täpsustatakse, millise taotleja puhul eeldatakse ebasoodsatest ilmastikutingimustest tekkinud kahju olemasolu ja millise puhul taotleja peab kahju tekkimist või saagi hävimist tõendama. Kevadise öökülma tekkinud kahju peab tõendama taotleja, kes kasvatas puuvilju ja marju väljaspool, kui määruses nimetatud maakondades. Samuti peab taotleja kahju tõendama täielikult või osaliselt liigniiskuse tõttu hävinud avamaaköögivilja või kartuli põllu korral.

**Eelnõu § 3 lõike 3** kohaselt ei saa taotleda toetust isik, kelle suhtes on algatatud likvideerimismenetlus või nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutine pankrotihaldur või on välja kuulutatud pankrot või algatatud sundlõpetamist ja tal ei ole kehtivat registrist kustutamise hoiatust.

Pankrotiseaduse § 1 lõigete 2 ja 3 kohaselt on võlgnik maksejõuetu, kui ta ei suuda rahuldada võlausaldaja sissenõutavaks muutunud nõuet ja see suutmatus ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine ning juriidilisest isikust võlgnik on maksejõuetu ka siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Kohustustena arvestatakse ka nõudeid, mis ei ole muutunud sissenõutavaks. PRIA kontrollib taotleja ja toetuse saaja suhtes võimaliku algatatud likvideerimismenetluse või ajutise pankrotihalduri või väljakuulutatud pankrotiotsuse olemasolu ametlikust võrguväljaandest Ametlikud Teadaanded.

**Eelnõu §-s 4** sätestatakse toetuse ühikumäär ja toetuse suuruse arvutamine.

---

<sup>5</sup> Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/3242<sup>5</sup>, millega muudetakse määrust (EL) 2020/2220 seoses Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi raames võetavate erimeetmetega loodusõnnetustest mõjutatud liikmesriikidele täiendava abi andmiseks (ELT L, 2024/3242, 23.12.2024).

**Eelnõu § 4 lõikes 1 ja 2** sätestatakse toetuse ühikumäärad. Avamaaköögiviljade ja kartuli puhul on kaks toetuse ühikumäära ehk üldine ühikumäär (lõike 1 punktid 5 ja 6) ja kõrgem määr liigsademetega tõttu hävinud pinna korral (lõike 2). Näiteks kui porgandipõld on 10 hektarit, millest liigveekahjustuse tõttu jäi vee alla ja hävis 2 hektarit, siis arvutatakse toetuse suurus 8 hektari eest üldise määra alusel ja uppunud kahe hektari eest kõrgema määra alusel.

**Eelnõu § 4 lõikes 3** sätestatakse toetuse suuruse arvutamine vaarikakasvatuse puhul. Vaarika puhul arvutatakse toetuse suurus 2023. ja 2024. aasta kattuva kasvupinna alusel, kuna 2024. aasta istutust talvine külm ja kevadine öökülm ei mõjutanud. Sellise ettepaneku tegi MTÜ Eesti Aiandusliit oma 31. oktoobril edastatud kirjas põhjendusega, et 2024. aastal istutatud vaarikataimed andsid saaki, aga vanemates istandikes vaarikataimed külmusid käredate pakase tõttu ära.

**Eelnõu § 4 lõikes 4** on toodud säte, kui esitatud nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab toetuse andmiseks ettenähtud vahendeid. Toetuse olemusest tulenevalt on õigustatud toetust anda kõigi nõuetele vastavate taotluste rahuldamiseks, mistõttu eelarve mittejätkumise korral on üheks alternatiiviks hektaripõhise ühikumäära vähendamise mehhanism, mille kohaselt kõik nõuetele vastavad taotlejad saavad toetust, ent vähendatult. Seetõttu vähendab PRIA sellisel juhul kehtestatud ühikumäära nii palju, et kõik taotlejad saaksid toetust maksimaalsel võimalikul määral. Juhul kui sellele tegevusvaldkonnale eraldatud rahalisi vahendeid on rohkem, kui taotletud ühikute alusel arvutatud summa, suunatakse üle jäävad vahendid rapsi- ja rüpsikasvatuse tegevusvaldkonna toetamiseks.

**Eelnõu § 4 lõike 5** kohaselt otsustab rapsi ja rüpsi ühikumäära hektari kohta PRIA. Teiste põllumajanduskultuuride puhul on konkreetset ühikumäärad sätestatud lõigetes 1 ja 2. Seega esmalt määratakse toetuse suurus puuvilja- ja marjakasvatuse, õunakasvatuse, avamaaköögiviljakasvatuse ja kartulikasvatuse tegevusvaldkondades lähtudes sätestatud ühikumääradest ning ülejäänud eelarve jagatakse taotletud rapsi või rüpsi nõuetekohaste hektarite arvuga.

**Eelnõu §-s 5** sätestatakse toetuse taotlemine.

**Eelnõu § 5 lõike 1** kohaselt toimub toetuse taotlemine lihtsustatud korras. Selleks teeb PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri andmete põhjal kindlaks FIE-d ja juriidilised isikud, kes kasvatasid 2024. aastal luuviljalisi puuvilju, pirne, ja sõstraid kokku vähemalt 0,5 hektaril ning õunu kokku vähemalt 0,5 hektaril § 3 lõike 1 punktides 1 ja 3 nimetatud maakonnas, maasikaid, vaarikaid, avamaaköögivilja või kartulit kokku vähemalt 0,5 hektaril ning rapsi või rüpsi või mõlemaid kokku vähemalt 340 hektaril. Kui taotlejal on väljaspool määruses nimetatud maakondi lisaks istandikke, siis selle kohta kuvatakse taotlusvormil eraldi rida koos vastava pinnaga. Kui taotleja on PRIA-t eelnevalt teavitanud ebasoodsatest ilmastikutingimustest tingitud saagi hävimisest, siis kuvatakse ka need andmed eeltäidetud taotlusel.

**Eelnõu § 5 lõike 2** kohaselt PRIA eeltäidab põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri andmete alusel elektroonilise taotluse ja teeb selle kättesaadavaks PRIA e-teenuse keskkonna kaudu 2025. aasta 10. märtsiks toetuse saamiseks õigustatud isikutele.

**Eelnõu § 5 lõike 3** sätestatakse taotluse sisu. Taotlus sisaldab haldusmenetluse seaduse § 14 lõike 3 punktides 1, 2 ja 4 nimetatud andmeid (taotluse esitaja nimi, taotluse selgelt sõnastatud sisu ja lisaks haldusakti või muu dokumendi kättetoimetamise soovitatavat viisi ning selleks vajalikke kontaktandmeid), taotluse esitaja registrikoodi, tegevusvaldkonda, milles tekkinud majandusliku kahju osaliseks hüvitamiseks toetust taotletakse koos toetusõiguslike hektarite arvuga, puuvilja- ja marja- ja õunakasvatuse puhul maakond, kus istandik asub ning võimalust liigsademetega tõttu hävinud pinna ja seda tõendavate asjakohaste dokumentide lisamiseks.



**Eelnõu § 5 lõike 4** kohaselt on ettevõtjal kohustus kontrollida eeltäidetud taotluses sisalduvate andmete õigsust ja nende ebaõigsuse või puudulikkuse korral PRIA-t teavitama. Kui eeltäidetud taotlus on taotleja poolt kontrollitud, tuleb see edastada PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu etteantud tähtajaks, milleks on 2025. aasta 17. märts.

**Eelnõu § 5 lõikes 5** sätestatakse toetuse taotlemine taotlejale, kellele PRIA ei ole eeltäidetud taotlust kättesaadavaks teinud. Õuna-, marja- ja puuviljakasvatuse puhul ei mõjuta see, kas andmed on põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrist kättesaadavad või mitte, kuna toetuse saamise peamiseks kriteeriumiks on külmakahjustusest tekkinud kahju olemasolu, mille osas PRIA-l puudub eelteave ja seepärast PRIA ei saa koostada eeltäidetud taotlust. Eelnõu § 2 lõikes 2 nimetatud tegevusvaldkonnas toetuse saamise nõuetele vastav taotleja, kelle andmed ei ole põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrist kättesaadavad või kelle õuna-, puuvilja- või marjaistandik asub väljaspool § 3 lõike 1 punktides 1 ja 3 sätestatud maakonda ning kelle eest ei ole PRIA PRIA e-teenuse keskkonnas lõike 2 kohaselt taotlust eeltäitnud, koostab ise taotluse ja esitab selle PRIA-le hiljemalt 17. märtsiks 2025. aastal elektrooniliselt, mis sisaldab lisaks lõikes 3 sätestatud andmetele ja dokumentidele järgmisi andmeid ja dokumente:

1) selle katastriüksuse katastritunnus, millel paikneb taotleja põld, millel ta kasvatas 2024. aastal luuviljalisi, õuna- ja pirnipuid, maasikaid, vaarikaid, sõstrapõõsaid, avamaaköögivilja, kartulit, rapsi või rüpsi ning selle põllu numbri ja pindala 0,01 hektari täpsusega, mille kohta ta toetust taotleb, märkides ära iga põllu kasvatatava põllumajanduskultuuri nimetuse ja selle kasvatamise pindala;

2) vaarikakasvatuse puhul tuleb esitada andmed ka 2023. aasta kohta;

3) puuvilja-, marja- või õunakasvatuse puhul öökülmakahju saamist tõendavad asjakohased dokumendid (nt fotod või andmed öökülma ja viljapuude ning marjapõõsaste kasvufaasi kohta mai alguses, mille tõttu puuvilja- ja marjasaak kahjustus või hävis) ja majandusliku kahju saamist tõendavad dokumendid (nt andmed koristatud saagi- või saagikuselanguse, müügi või müügitulu kohta võrreldes varasemate aastatega. Parimat võrdlust näitab eelneva viieaastase perioodi keskmisega või viieaastase perioodi kolme aasta keskmisega ilma äärmusteta.).

Lõikes 5 nimetatud taotlust oodatakse elektrooniliselt, küll aga mitte PRIA e-teenuse keskkonna kaudu, vaid selleks on PRIA veebilehel kättesaadav soovituslik taotlusvorm. Digitaalselt allkirjastatud taotlusvorm tuleb hiljemalt 17. märtsiks 2025. aastal saata e-posti aadressile [info@pria.ee](mailto:info@pria.ee).

**Eelnõu §-s 6** sätestatakse toetuse taotluse kontrollimine.

**Eelnõu § 6 lõike 1** kohaselt vaatab PRIA taotluse läbi, selgitades välja selles esitatud andmete piisavuse ja korrektsuse. Seejärel kontrollib PRIA taotleja vastavust nõuetele:

Puuvilja- ja marjakasvatuse, avamaaköögiviljakasvatuse, kartulikasvatuse ning rapsi- ja rüpsikasvatuse tegevusvaldkonnas esitatud taotluse puhul teeb PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri või maakatastri (põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse kandmata põllumajandusmaa korral) andmete või muude andmete põhjal, mis on PRIA-le kättesaadavad kindlaks need puuvilja-, marja-, õuna-, vaarika-, maasika-, köögivilja-, kartuli- rapsi- ja rüpsikasvatavad, kes kasvasid 2024. aastal puuvilja- ja marjakultuure kokku vähemalt 0,5 hektaril, õunu, maasikaid või vaarikaid vähemalt 0,5 hektaril, kartulit vähemalt 0,5 hektaril, köögiviljakultuure kokku vähemalt 0,5 hektaril ning rapsi või rüpsi või mõlemaid kokku vähemalt 340 hektaril.

Eelnõu § 3 lõike 1 punktis 2 sätestatud tingimustele vastava taotleja, kelle puuvilja- ja marjaistandik ei asu Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakonnas, ja § 3 lõike 1 punktis 4 sätestatud tingimustele vastava taotleja, kelle õunaistandik ei asu Põlva, Tartu, Valga ja Võru maakonnas, puhul teeb PRIA taotleja öökülma tõttu majandusliku kahju saamise kindlaks taotleja enda poolt esitatud andmete ja dokumentide alusel (nt fotod, saagiandmed, müügiaruanded jne) asjakohaste andmekogude (nt ilmastiku seire või ilmajaamade andmed) või muude andmete põhjal, mis on PRIA-le kättesaadavad ning vajadusel kohapealse kontrolli käigus.

PRIA teeb eelnõu § 3 lõike 1 punktis 8 sätestatud tingimustele vastava taotleja, kelle kartuli- või avamaaköögiviljapõld liigsademetega tõttu hävis, puhul majandusliku kahju saamise kindlaks taotleja enda esitatud asjakohaste dokumentide ning muude asjakohaste andmete põhjal, mis on PRIA-le kättesaadavad, näiteks ilmastiku seire või ilmajaamade sademete andmed või METK-i muldade niiskusrežiimi kaardirakenduse.

Kui toetuse taotluse menetlemise käigus ilmneb, et sama põllu kohta on 2024. aastal ja käesoleva toetuse raames toetust taotlenud erinevad taotlejad, tuleb PRIA-l välja selgitada tegelik kasvataja ehk tekkinud majanduslikku kahju saanud isik.

Samuti võib PRIA taotluse menetlemisel asjaolud kindlaks teha kohapealse kontrolli käigus.

**Eelnõu § 6 lõikes 2** sätestatakse, et taotlejal tuleb PRIA-le teatavaks teha kõik taotluse rahuldamise otsuse tegemiseks vajalikud asjaolud, sealhulgas esitama vajadusel täiendavaid selgitusi ja tõendeid.

**Eelnõu §-s 7** sätestatakse taotluse rahuldamine ja toetuse maksmine.

**Eelnõu § 7 lõikes 1** sätestatakse, et PRIA teeb erakorralise toetuse taotluse rahuldamise otsuse, kui taotleja ja taotlus vastavad toetuse saamiseks esitatud nõuetele.

**Eelnõu § 7 lõike 2** kohaselt teeb PRIA taotluse rahuldamise otsuse sellise tähtaja jooksul, et 2025. aastal makstav erakorraline toetus oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole hiljemalt 30. aprillil 2025. aastal.

### **3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele**

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks komisjoni rakendusmäärus (EL) 2024/2675, millega nähakse koosõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1308/2013 ette erakorraline rahaline toetus ebasoodsatest ilmastikutingimustest mõjutatud põllumajandussektoritele (ELT L, 2024/2675, 10.10.2024).

Õigusakt on kättesaadav Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>.

### **4. Määruse mõjud**

Erakorralise toetusega põllumajandussektorile toetatakse põllumajandustootjaid kokku 3,3 mln euroga. Toetuse eesmärk on osaliselt hüvitada põllumajandustootjatele ebasoodsatest ilmastikutingimustest tingitud majanduslik kahju.

Mõjude hindamisel on võetud arvesse tootjaorganisatsiooni ja teadlaste hinnanguid, FADN standardtulemusi, viie aasta keskmist maasika ja vaarika saagikust, toodete hindu ja omavastutuse määra (20%).

MTÜ Eesti Aiandusliidu hinnangul hävis tugevate hoovihmade tulemusel köögivilja saak ~102 hektaril. Tulu väheneb keskmiselt 7594 €/ha, seega on kogu tulu langus 0,8 mln eurot, millest hüvitatakse kuni 66%. Köögiviljapõldudel, kus liigne niiskus põhjustas saagi languse, oli tulu puudujääk keskmiselt 646 €/ha. Statistikaameti hinnaindeksi alusel oli aiandussaaduste hinnamuutus erinev – kapsas -2%, porgand +32%, hernes +11%, sibul +1%. Hinnamuutus ei kompenseerinud saagikuse langusest tulenevat tulu vähenemist. Köögivilja (kokku üle 0,5 ha v.a 100% hävinud pinnad) kasvupind on 927 ha ja tulu puudujääk kokku 0,6 mln eurot, millest hüvitatakse kuni 46%.

Kartuli saak hävis MTÜ Eesti Aiandusliidu hinnangul ~60 hektaril. Tulu väheneb keskmiselt 5760 €/ha, seega on kogu tulu langus 0,3 mln eurot, millest hüvitatakse kuni 78%. Kartuli kasvupind (üle 0,5 ha v.a 100% hävinud pind) oli 2555 ha. Statistikaametiavaldatud esialgsetele

kartuli saagiandmetele tuginedes oli 2024. aastal tulu puudujääk 153 €/ha, seega oli tulu puudujääk kokku 0,4 mln eurot, millest hüvitatakse kuni 98%.

Puuvilja- ja marjakasvatustes kannatasid MTÜ Eesti Aiandusliidu ja EMÜ teadlaste hinnangul kõige suuremat kahju vaarikakasvatajad, kus külmakahjustused vähendasid saaki kuni 90%. Võttes arvesse 5. aasta keskmist saagikust, tootjahindu, toetuseid ja tootja omavastutust 20% ulatuses, väheneb tulu hektari kohta keskmiselt 5300 €/ha. Vaarikakasvatuse pinda (vähemalt 0,5 ha) on 68 ha ja kogu tulu langus 0,4 mln eurot, millest hüvitatakse kuni 75%.

MTÜ Eesti Aiandusliidu hinnangul on sõltuvalt sordist maasika saagikuse kadu 40-80%. Tootjahinnatõus kompenseeris osaliselt saagikuse vähenemise. Võttes arvesse viimase viie aasta keskmist (äärmusteta) saagikust, tootjahindu (2020-2024)<sup>6</sup>, toetuseid ja omavastutuse määra (20%), väheneb tulu hektari kohta keskmiselt 564 €. Maasikaid kasvatatakse (üle 0,5 ha) 458 ha, seega tulu väheneb kokku 0,3 mln eurot, millest hüvitatakse kuni 62%.

Aianduskultuuridest said kahjustada õitsemisfaasis olnud viljapuud ja marjapõõsad, peamiselt Lõuna- ja Kagu-Eestis (Põlva-, Tartu-, Valga-, Viljandi- ja Võrumaa). Saagi vähenemisel 50% ulatuses on tulu puudujääk marjadel ja puuviljadel keskmiselt 836 €/ha. Arvestades kogu marja- ja puuviljade kasvupinda nimetatud maakondades (378 ha) on kogu tulu puudujääk 0,3 mln eurot, millest hüvitatakse kuni 72%.

Õitsevad õunapuud said kevadiste öökülmadega kõige enam kannatada Põlva-, Tartu-, Valga- ja Võrumaal. Õunakasvatustes on tulu puudujääk 836 €/ha ja arvestades kogu kasvupinda nimetatud maakondades (253 ha) on kogu tulu puudujääk 0,2 mln eurot, millest hüvitatakse kuni 72%. Statistikaameti andmetel oli 2024. aastal õuna hinnaindeks 33% kõrgem võrreldes eelmise aastaga, kuid see kompenseeris vaid osaliselt saagikuse langusest tulenevat tulu vähenemist.

Rapsi saagikus oli 2024. aastal Statistikaameti esialgsetel andmetel 47% madalam viimase viie aasta äärmusteta keskmisest ja võttes aluseks kattetulu arvutuse on tulu puudujääk keskmiselt 530 €/ha. Statistikaameti hinnangul on rapsi hinnaindeks 3% kõrgem võrreldes eelmise aastaga, kuid see ei kompenseeri vähenenud saagikusest tulenevat tulu puudujääki. Arvestades rapsi ja rüpsi hinnangulist ühikumäära (126 €/ha) hüvitatakse tulu puudujäägist 24%.

Toetuse eelarve jaguneb järgmiselt: köögiviljale 26%, kartulile 20%, vaarikale 8%, maasikale 5%, marjad, puuviljad, õunad 12% ning rapsile ja rüpsile jääb ~32%.

Toetust makstakse FIE-le või juriidilisele isikule. Toetuse sihtgruppi kuulub 169 avamaaköögiviljakasvatajat, 156 puuvilja- ja sõstrakasvatajat, 114 maasikakasvatajat, 69 vaarikakasvatajat, 265 kartulikasvatajat ning 16 rapsi- ja rüpsikasvatajat.

## **5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud**

Komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2024/2675 eraldati Eestile 3 300 000 eurot.

## **6. Määruse jõustumine**

Eelnõu jõustub üldises korras.

## **7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon**

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile. Kuna Rahandusministeerium ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a

---

<sup>6</sup> [Eesti Konjunkturiinstituudi](#) ja [METK](#) (2024.a maasika tootjahind konfidentsiaalne) andmeid. METK-i hinnainfo põhjal oli 2024. aastal maasika tootjahind enam kui kaks korda kõrgem viimase viie aasta keskmisest, kuid erinevus on osaliselt meetodika ja valimi muutusest tingitud.

määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtjaks eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

Eelnõu esitati arvamuse andmiseks PRIA-le, kes esitas eelnõu kohta lisaettepanekud. Samuti esitasid eelnõu kohta ettepanekuid Eestimaa Talupidajate Keskliit, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eesti Noortalunikud, Mahepõllumajanduse Koostöökogu, MTÜ Eesti Aiandusliit, Maasikakasvatajate Liit ja OÜ Betle Grupp. Ettepanekutega arvestamine või mitteamvestamine on välja toodud seletuskirja lisan.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler